

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET
maisemapalvelut

PRO
Agria Länsi-Suomi

10.4.2021

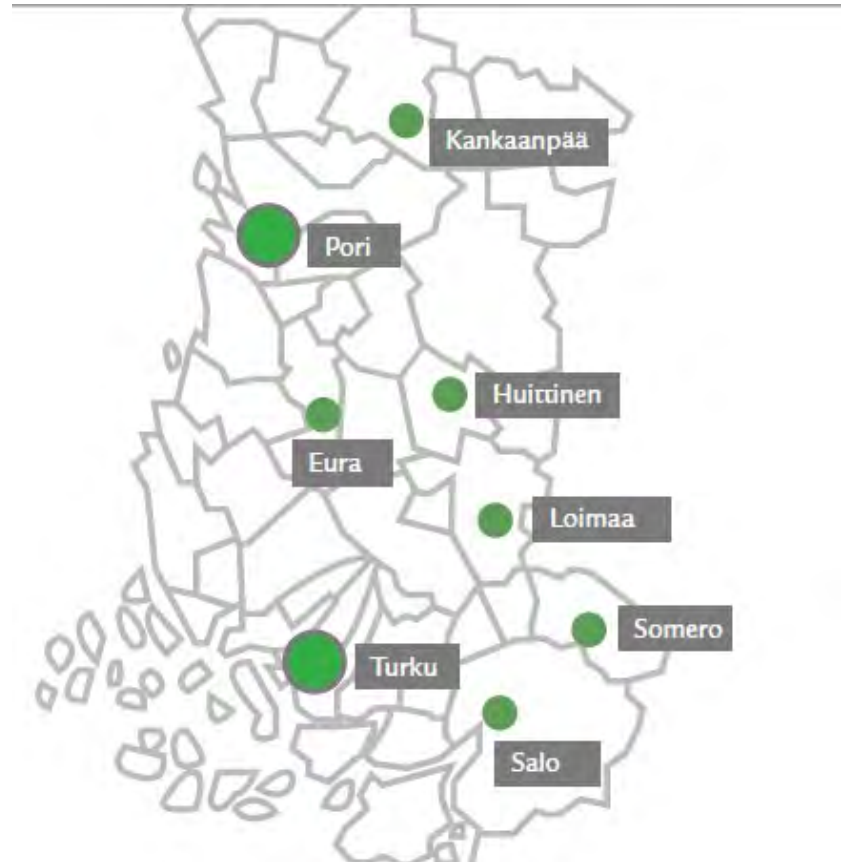
Katri Salminen

MKN Maisemapalvelut/ProAgria
Länsi-Suomi

Maisemaniityt ja maisemapellot

MKN Maisemapalvelut

- Tarjoamme maaseudun ja taajamien maiseman- ja ympäristöhoitoon liittyviä palveluita
- Teemme suunnitelmia, kartoituksia ja selvityksiä maatalousalueille, virkistysalueille, viheralueille, kyläympäristöihin, vesistöihin ja rannoille.
- Valikoimaamme kuuluvat myös konsultointikäynnit, kyläkävelyt, retket, työpajat, luennot ja kurssit.
- Toteutamme erilaisia kehittämishankkeita monien yhteistyökumppanien kanssa
- Toimimme osana ProAgria Länsi-Suomea Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa

Luennon aiheet

- Uhanalaiset niityt ja pölyttäjät
- Niityn perustaminen vaihe vaiheelta
- Pellon käytön vaihtoehdot
- Kustannukset sekä rahoitusmahdollisuudet

Uhanalaiset niityt

- Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnin 2019 mukaan suurin osa uhanalaisista lajeista elää ensisijaisesti metsissä (31,2 %) sekä perinneympäristöissä ja muissa ihmisen muuttamissa ympäristöissä (24,4 %) (www.ymparisto.fi)
- Kalliokedot, kedot, tuoret niityt, kosteat niityt, järven- ja joenrantaniityt, merenrantaniityt, tulvaniityt, suoniityt, lehdesniityt, hakamaat ja metsälaitumet on arvioitu äärimmäisen uhanalaisiksi.
- Perinnebiotooppien määrä on vähentynyt Suomessa jo 1880-luvulta alkaen, mutta niiden määrän ja laadun kato kiihtyi entisestään sotien jälkeen. 60-luvulta nykypäivään tultaessa niistä on hävinnyt jo yli 90 %.

Niittyjen lumo

- Niityllä kasvaa jopa 30 kasvilajia neliömetrillä. Niittyjen lajisto on muotoutunut jo kymmeniä tuhansia vuosia sitten, mammuttiniittyjen aikaan.
- Suomen noin 1 500 uhanalaisen eliölajin tärkein yksittäinen uhanalaisuuden syy on perinne- ja kulttuurimaisemien, etenkin niittyjen kasvaminen umpeen.
- Pistiäisille, perhosille ja muille pölyttäjähyönteisille tärkeitä ovat avoimet ympäristöt, kuten kedot ja harjujen rinteet, jonne aurinko vapaasti porottaa sekä kukkivat niityt ja hakamaat. Tällainen kasvien lajirikkaus varmistaa, että ruokaa riittää niin pölyttäjien toukille kuin aikuisille hyönteisillekin.

Pölyttäjien ahdinko

- Yli kolme neljäsosaa maapallon tärkeimmistä ruokakasveista on osittain riippuvaisia eläinpölytyksestä. Ruoan lisäksi pölyttäjät tuottavat ihmisille lääkkeitä, biopolttoaineita ja kuituja.
- Perhoset, heinäsirkat ja muut niittyhyönteiset, kukat, ruoholajit ja laulava linnusto ovat toisistaan riippuva kokonaisuus.
- Niittyjen ja ketojen katoamisesta ovat kärsineet erityisesti kukkakasvit, perhoset, mesipistiäiset ja kovakuoriaiset, yhteensä lähes 400 lajia.

Mitä minä voin tehdä?

- Perusta oma niitty, niityn koko voi olla mitä vain neliön ja hehtaarin välillä.
- Viljele maisemakasveja
- Toteuta niitot oikea-aikaisesti
- Osallistu perinnemaisemataalkoisiin
- Rakenna pölyttäjille hyönteishotelli tai risuita, jätä lahopuita
- Torju vieraslajeja
- Suosi kotimaisia tuotteita
- Istuta pihalle sipulikukkia
- Jätä nurmikko paikoitellen leikkaamatta tai pajut raivaamatta

Perusta monivuotinen niitty

- Niitty voi olla pieni tai suuri.
- Nurmikonkin voi yleensä muuttaa kukkakedoksi, mutta laihallakin maalla toipuminen täyteen kukoistukseen voi kestää 5-15 vuotta.
- Maaperästä voi kasvi nousta helposti jopa 10 vuotta vanhasta siemenestä, tulikukka jopa 6 000 vuotta vanhasta siemenestä.
- Jätä osa nurmikosta leikkaamatta.
- Kylvä niitty-laikkuja.
- Happamassa kasvualustassa on itämistä estäviä parkkiaineita eikä siinä ole pieneliötoimintaa.
- Niittyalueelle voi tuoda uutta peruskalkittua hiekkaa/multapitoista maata.

Kylvä oma niitty

- Nittysiemenet voi kylvää lämpimään maahan.
- Siemeniä tarvitaan noin 1 dl / 100 m²
- Siemenet vaativat valoa itääkseen.
- Mukaan on hyvä laittaa yksivuotisten siemeniä, jotta saadaan kukkaloistoa samana kesänä.
- Maata ei tarvitse lannoittaa, ongelmana yleensä maaperän liika rehevyys.
- Hoitona niitto ja niittojätteen poiskeruu.

Perustaminen

- Maanpinta muokataan aina mullokselle ennen kylvämistä.
- Pahasti rikkakasvien valtaamaa aluetta voidaan kesannoida ennen kylvämistä.
 - Maa muokataan monta kertaa kesän aikana. Muokkaus tehdään aina kun rikkakasvit nousevat pintaan.
- Kesannointia tehokkaampi keino on pintamaan poisto noin 20-30 cm paksuudelta ja uuden pintamaan levittäminen.
- Niittyä voidaan kehittää myös vähitellen nurmikon tilalle.
- Tällöin alueelle tehdään laikkuja poistamalla paikoitellen nurmikko. Kuoppiin tuodaan uutta hiekkapitoista maata. Laikkuihin kylvetään niittykukkien siemeniä.
- Nurmikko voidaan jättää leikkaamatta ja hoidetaan niittämällä elokuussa. Tällöin kuitenkin kukkivia kasveja tulee vasta vuosien päästä.

Kylvön ajankohta

Kevät (maalis-toukokuu): kasvupaikalla on kevätkosteutta ja yöt ovat kylmiä. Niittysiemenet itävät tasaisesti ja kasveilla on pitkä kasvukausi aikaa kasvattaa juuria ja lehtiä. Surin osa kasveista kukkii seuraavana kesänä.

Kesä (kesä-elokuu): maaperän kosteus vaihtelee säiden mukaan. Osa siemenistä jää itämislepoon odottamaan syyssateita tai seuraavaa kevättä. Osa kasveista ehtii kasvaa riittävän suuriksi ja ne kukkivat seuraavana kesänä.

Syksy (syys-marraskuu): alkusyksyllä kylvetyistä siemenistä osa itää heti ja kasvit saattavat kukkia seuraavana vuonna. Myöhään syksyllä kylvetyt niittysiemenet jäävät odottamaan kevättä. Luonnollinen kylmäkäsittely saa niittysiemenet itämään tasaisesti kevään koittaessa. Yksivuotiset kylvetään aikaisin keväällä, heti lumien sulettua. Tällöin niittysiemenet saavat luonnollisen kylmäkäsittelyn.

Niittyjäkin pitää hoitaa

- Kasvuston niittäminen elo-syyskuussa. Niittojäte jätetään maahan pariksi päiväksi ja kerätään pois.
- Uudet niityt ja rehevät niityt niitetään myös alkukesällä. Niittojäte kerätään heti pois.
- Paras työkalu on viikate tai muu leikkaava työkalu. Siimaleikkuria tulee välttää.
- Laidunnus

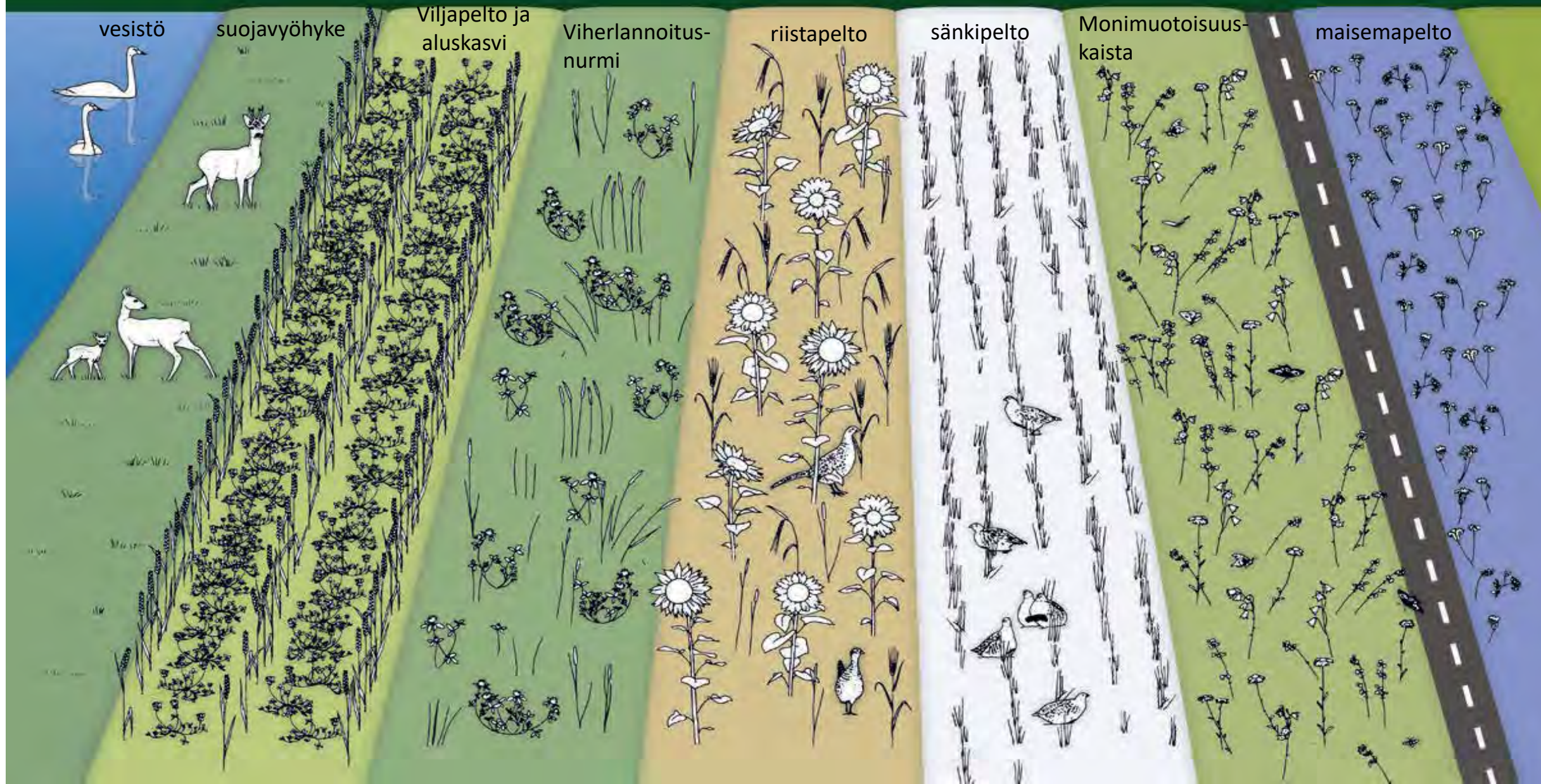

Hoida tienpientareita

- Tienpientareet ovat tärkeitä kasvupaikkoja useille harvinaistuville keto- ja niittykasveille.
- Tienpientareet muistuttavat olosuhteiltaan niittyjä. Molemmat ovat avoimia ja niukkaravinteisia elinympäristöjä, joita niitetään säännöllisesti.
- Oikea-aikaisella niitolla saadaan varmistettua niittykasvien pärjääminen.
- Vieraslajit ongelmana, etenkin komealupiini.

Pellon käytön vaihtoehdot

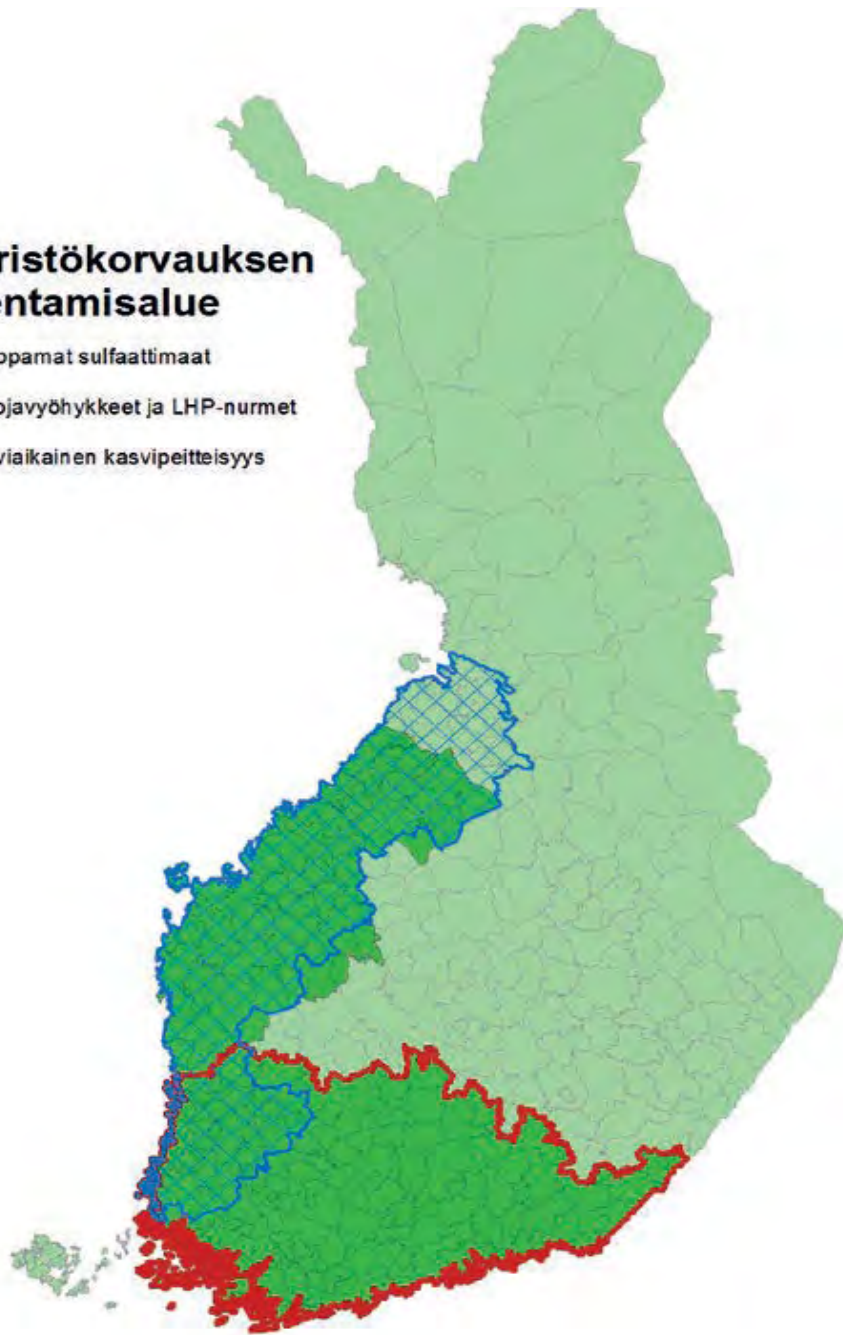

Ympäristökorvauksen kohdentamisalue

Happamat sulfaattimaat

Suojavyöhykkeet ja LHP-nurmet

Talviaikainen kasvipeitteisyys

Ympäristökorvaus koskee koko maata. Valumavesien hallintaa pyritään tehostamaan erityisesti kohdentamisalueilla. Nämä alueet ovat oheisessa kartassa.

Talviaikainen kasvipeitteisyys, suojavyöhykkeet ja luonnonhoitopeltonurmet ovat vapaaehtoisia lohkokohtaisia toimia valuma-vesien hallintaan. Näistä toimenpiteistä maksetaan kohdentamis-alueella oleville maatiloille korkeampaa korvausta kuin muualla Suomessa.

Ympäristöhoitonurmet

Ympäri vuoden kasvipeitteisiä alueita.

Vähentävät tehokkaasti eroosiota ja ravinteiden kulkeutumista vesistöihin.

- Ympäri vuoden kasvipeitteisiä alueita
 - monivuotiset ympäristönurmet (50 €/ha/v)
 - luonnonhoitopeltonurmet (120 €/ha/v)
 - suojavyöhykkeet (500 €/ha/v)

Monimuotoisuuspellot (300 €/ha/v

Monimuotoisuuspellon vaihtoehtoja ovat vähintään kaksivuotiset niitty- ja lintupellot sekä vuosittain kylvettävät riista- ja maisemapellot.

- niitty- ja lintupellot
- riistapellot
- maisemapellot
- kerääjäkasvit (100 €/ha/v)
- saneerauskasvit
- viherlannoitusnurmi (54 €/ha/v)
- Monimuotoisuuspellon voi perustaa myös yli kolme metriä leveinä kaistoina lohkojen reunoille tai suurten peltoalueiden keskelle.
- Kasvuston voi perustaa kylvämällä keväällä tai syyskylvöiset kasvit edellissyksynä.
- Niitto ei ole pakollista, mutta puuvartisten kasvien kasvu on estettävä.

Ympäristösopimus

(450 €/ha/v, arvokkailla alueilla 600 €/ha/v)

- Voit hakea ympäristösopimuksia, jos olet aktiiviviljelijä. Sinun ei tarvitse sitoutua ympäristökorvaukseen, jotta voit hakea ympäristösopimusta.
- Rekisteröidyt yhdistykset voivat hakea kosteikkojen hoitosopimusta tai maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimusta. Vesilain mukaiset vesioikeudelliset yhteisöt voivat hakea kosteikonhoitosopimus.

Helmi- elinympäristöohjelma

- Ympäristöministeriön ylläpitämä hanke, jonka tavoitteena on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvata luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja sekä hillitä ilmastonmuutosta.
- Tavoitteena on saada 30 000 ha lisää perinnebiotooppeja hoidon piiriin.
- Arvokkaille kohteille voi saada peruskunnostuksen sekä pienialaisille niittykohteille sopimuksen tapaisen vuosittaisen hoitokorvauksen.

- Maisemapellon hoitokustannukset
Tampereella keskimäärin 0,15 €/m²
- Niittyjen hoidon kustannuksia Helsingissä
 - 2 x niitto, niittojäte kerätään 0,10-0,30 €/m²
 - 1 x niitto, niittojätettä ei kerätä 0,05-0,15 €/m²
 - Vesomalla hoidettu 0,10 €/m²
- Avoimien viheralueiden kustannukset keskimäärin 0,02-0,3 €/m²
 - Rakennettujen viheralueiden kustannukset keskimäärin 5 000-20 000 €/ha
 - Maisemapeltojen 1 100 €/ha
 - Maisemaniittyjen 1 500 €/ha

Lisätietoa

- www.niittysiemen.fi
- www.kukkivaniitty.net
- www.ahonalku.fi
- www.perinnemaisemat.fi
- www.riistasiemen.fi
- *Pellon käytön vaihtoehtoja*
- *Peltoviljelyyn soveltuvat mesikasvit*

Ota yhteyttä

Katri Salminen

Maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija

Katri.salminen@maajakotitalousnaiset.fi

050 664 74

 katri.salminen

 katsalminen

 Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset

